

Didukh G. States manadgments gender content:methodological analysis

In the article the expedience and validity of feminism as a social and political phenomenon in the context of the reform of public administration is analysed from the point of view of the system and synergistic approaches. Using the tools of methodology, the author seeks to explain the ineffectiveness of total feminization politics.

Key words: *gender, feminism, public administration.*

УДК 323.2(477):378.014

Ткач Надія Олександрівна,
*студентка 5-го курсу Інституту політології та права
Національного педагогічного університету
імені М. П. Драгоманова*

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ У СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

Проаналізовано державну освітню політику на рівні вищої школи відповідно до сучасних вимог українського суспільства. Особливе місце відводиться якості вищої освіти та її недолікам. Розглянуто фактори, які впливають на ці характеристики.

Ключові слова: *освіта, вища школа, державна освітня політика, суспільний розвиток*

На основі інтеграційних, модернізаційних, трансформаційних перетворень та пошуку оптимальної освітньої системи, яка передбачає переосмислення потреб ринку праці держави, в Україні відбувається оновлення системи вищої освіти. У цьому процесі становлення молодого спеціаліста є головним завданням, але останнє можливе лише за умови сприяння державної освітньої політики. Освіта – це комплексний, цілеспрямований процес набуття знань, що визначає розвиток держави, який формується за рахунок внутрішньої інтеграції суспільства та є чинником суспільного прогресу. Освіта загалом виступає ключовою ланкою міждержавного діалогу, де реалізація державних програм гарантує майбутнє новим поколінням, а вища освіта є апогеєм чи орієнтиром розвитку всієї освіти. Сучасне ж розуміння поняття «якості освіти» нівелюється як характеристика, натомість воно підмінюється поняттями престижності та рейтингу ВУЗу.

Державна освітня політика щодо вдосконалення вищої школи виступає невід’ємною складовою розвитку науки, культури, техніки та мистецтва, які відкривають нові горизонти для майбутнього України. Питанню державної освітньої політики вищої школи присвячено багато наукових праць, періодичних видань та статей, які формують науковий діапазон важливості дослідження даної теми. Серед фахівців, які розробляли проблематику державної політики саме вищої школи слід зазначити В. П. Андрущенко [2], А. Ю. Бажала [3], Я. Я. Болюбаш [4], Є. В. Краснякова [6], В. Г. Кременя [7], С. М. Ніколаєнка [8], О. Ю. Оболенського [9] та ін.

Наприклад, В. П. Андрущенко та В. Л. Савельєв зазначають, що в академічному середовищі навряд чи хтось заперечуватиме, що на сьогоднішній день досягнення феномену освітньої політики вже неможливе поза системою координат, що утворюється «тріадою конструкцій» – «глобалізація», «інтернаціоналізація», «європеїзація» [2, с. 25].

І. В. Іванюк підкреслює, що освітня політика має певні характеристики, важливі для розуміння того, в якій спосіб вона формується; треба брати до уваги контекст і передісторію прийняття політичних рішень в освіті; в основі політики лежать певні цінності, тому в будь-якому разі складно уявити політичне рішення, яке не ґрунтується на цінностях; політика не може бути створена з чистого аркуша, без урахування обставин, у яких її впроваджуватимуть, треба зважати на загальний контекст творення політики: історичний, соціальний, економічний, етнічний, релігійний та ін.

О. Ю. Оболенський звертає увагу на те, що держава функціонує в певному соціальному оточенні, залежить від економіки та культури суспільства, його структури, психології і духовних цінностей громадян, їхнього менталітету, історичної пам'яті поколінь тощо. У зв'язку з цим процеси формування й здійснення освітньої політики на кожному етапі розвитку суспільства мають певні особливості, які детермінуються співвідношенням соціально-економічних умов та суспільно-політичних відносин, що, власне, і впливає на визначення змісту, пріоритетних цілей освітньої політики, вибір методів і засобів їхнього досягнення. Сукупність цілей та завдань держави, що практично реалізуються нею в освітній сфері, відтворюють сутність держави та її соціальне призначення [5, с. 23].

В. Г. Кремень акцентує увагу на тому, що глибина особливості освітньої політики полягає в органічному поєднанні в собі політичних, соціальних, економічних та власне освітніх аспектів. Тільки за такого підходу до освіти ми зможемо вивести її за відомчогалузеві бар'єри і надати їй сучасної сутності як сфері інтеграції та реалізації загальнонаціональних інтересів та пріоритетів нашої держави [7, с.168].

Питання державної освітньої політики піднімалися неодноразово, але у процесі її втілення виникають потреби внесення змін та вдосконалення освітнього простору вищої школи. Це стосується як внутрішніх так і зовнішніх умов та вимог до вищої освіти. Дотримуючись демократичних принципів, Україна прагне досягти конституційних норм в освіті та забезпечити їй відповідну якість, визначивши державні освітянські напрямки як європейські. Освітній процес у вищій школі підмінений кількісною характеристикою, що є штучним заміником якості. Нормативно-правова база вищої освіти констатує якість процесу навчання, що виступає класикою функціонування освітньої системи. Таким чином, *метою даної роботи є дослідження державної політики у системі вищої освіти.*

Вимоги суспільного розвитку ставлять перед вищою школою все нові завдання. Для їхнього вирішення необхідно звернути увагу на якість освіти, що допоможе при вирішенні основних проблем. Перехід України до демократичного суспільства, правової держави та ринкової економіки потребували докорінного реформування системи освіти. Це виявлялося передусім у невідповідності освіти запитам особистості, суспільним потребам та світовим досягненням людства; у зміцненні соціального престижу освіченості та інтелектуальної діяльності; у спотворенні цілей та функцій освіти; бюрократизації всіх ланок освітньої системи. З огляду на це, було поставлено стратегічні завдання щодо відродження й розбудови системи освіти як найважливішої ланки виховання свідомих громадян, формування освіченої, творчої особистості, виведення освіти в Україні на рівень розвинених країн світу. Державою було визнано освіту пріоритетною сферою соціально-економічного, духовного і культурного життя. Основними демократичними принципами української освіти було проголошено: доступність освіти для кожного громадянина; рівність умов для цілковитої реалізації здібностей кожної людини; гуманізм, демократизм, пріоритетність загальнолюдських цінностей; науковий, світський характер освіти; поєднання державного управління і громадського самоврядування тощо [5, с. 23]. Із започаткуванням системи відбулася поява негативних речей, таких як знецінення освіти, що призводить до спотворення свідомості щодо необхідності набуття знань. Вища освіта не є виключенням, вона виступає ключовим показником розвитку державної освітньої політики і орієнтиром для підростаючого покоління щодо реалізації його потенціалу в майбутньому.

Як зазначено в Національній стратегії розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки, інтеграція України у світовий освітній простір вимагає постійного вдосконалення національної системи освіти, пошуку ефективних шляхів підвищення якості освітніх послуг, апробації та впровадження інноваційних педагогічних систем, реального забезпечення рівного доступу всіх її громадян до якісної освіти, можливостей і свободи вибору, модернізації її змісту і організації відповідно до світових тенденцій і вимог ринку праці, забезпечення безперервності освіти та навчання протягом усього життя, розвитку державно-громадської моделі управління.

Сучасний ринок праці вимагає від випускника не лише глибоких теоретичних знань, а й здатності самостійно їх застосовувати в нестандартних, постійно змінюваних життєвих ситуаціях, переходу від суспільства знань до суспільства життєво компетентних громадян [11, с. 6-8]. Натомість, що ми маємо. Далеко не кожен після отримання освіти працює за спеціальністю чи може відповісти на питання: «Навіщо було закінчувати ВНЗ?». Скоріше це обов'язкова сходинка, яка частково схожа на школу, вимога суспільства та роботодавця. Неважливо яка вона, але просто має бути «вищою». Сьогодні відсутня достатня кількість студентів, які вступили до вишу за власним покликанням. Це обертається, в першу чергу, небажанням самих студентів вносити свій вклад до освіти та науки.

Державна освітня політика у системі вищої освіти функціонує на основі недотримання головної характеристики навчання – якості. Питання якості освіти піднімалось неодноразово. Українська освіта є неякісною через низку факторів, до яких можна віднести наступні:

1. Недосконалість законодавчої бази. Першим показником ефективності освіти є сформована власна стратегія розвитку освіти, яка буде відповідати реаліям та можливостям держави, відобразитиме визначення її пріоритетів та результатів. На сьогодні ж домінує невідповідність юридичних та фактичних вимог.

2. Престижність спеціальності є основним критерієм при виборі ВУЗу.

3. Низька свідомість суспільства, що орієнтується не на отримання знань, а лише на наявність освіти. В реаліях українського життя для успішного майбутнього вирішальним стає не знання, а матеріальне забезпечення. Знання ж слугує виключенням із даного правила.

4. Нівелювання книги та першоджерел, заміна їх вже обробленою інформацією з Інтернет-ресурсів.

5. Корумпованість процесу навчання. Останнє спричиняє недосконалість законодавчої бази та безвідповідальність чиновників.

6. Бюрократичність освітнього апарату.

7. Низький рівень вимог як до викладачів, так і до студентів. Він впливає з низької свідомості суспільства в отриманні знань та моральних потреб сучасної людини.

8. Недостатня вимогливість щодо вступу до магістратури та аспірантури. Вступ до них має відбуватися лише за покликанням, з бажанням займатися викладацькою роботою та науковою діяльністю. Сьогодні є модним мати освіту «вищу за інших», тому й значна кількість студентів здобувають другу вищу чи паралельну освіту, не усвідомлюючи потреби в ній.

Фактори неякісної освіти взаємопов'язані між собою, склалися історично та зумовлюють появу нових факторів, які зможуть змінити всю систему освіти. При цьому протягом останніх п'яти років існує чітка тенденція до збільшення чисельності осіб, прийнятих до вищих навчальних закладів. Приріст чисельності студентів продовжується за рахунок зростання попиту на вищу освіту. Всі ці обставини вимагають ретельного аналізу й відновлення системи освіти [1, с. 29]. Також варто звернути увагу на те, що сьогодні частина прав та обов'язків децентралізуються від держави до самих вишів, що несе за собою як позитиви, так і негативи, а головне впливає на якість освіти.

Всі ці фактори залишаються відкритими, і їх має усвідомити кожен, хто має відношення до освітнього процесу, від парламентаря до студента. Щоб досягти відповідності з трактуванням якості вищої освіти, зазначеним в Законі України «Про вищу освіту», де визначається якість вищої освіти як сукупність якостей особи з вищою освітою, що відображає її професійну компетентність, ціннісну орієнтацію, соціальну спрямованість і обумовлює здатність задовольняти як особисті духовні і матеріальні потреби, так і потреби суспільства [10].

Вища освіта спрямована на забезпечення фундаментальної наукової, загальнокультурної, практичної підготовки фахівців, які мають визначати темпи і рівень науково-технічного, економічного та соціально-культурного прогресу, на формування

інтелектуального потенціалу нації та всебічний розвиток особистості як найвищої цінності суспільства. Вона має стати могутнім фактором розвитку духовної культури українського народу, відтворення продуктивних сил України [12].

Отже, реформа системи вищої школи потрібна вже сьогодні. Державна освітня політика України у вищій школі має виступати не лише напрямом роботи, а й обов'язковим постулатом системи освіти. Освітні процеси має контролювати держава як головний арбітр між студентом-випускником та роботодавцем. Студенти, закінчуючи ВНЗ, мають бути впевнені в якості своїх знань та потрібності себе саме в цій державі, в цьому суспільстві, на ринку праці.

Безперечно, державна освітня політика вищої школи вимагає постійного вдосконалення та розвитку політичних, економічних, наукових сфер, що сприятимуть розвитку всієї держави. Результатом роботи влади та громадян буде вихід якісної вищої школи, що дасть змогу реалізувати себе молодим поколінням, які здатні змінити цей світ на краще.

Україна знаходиться на правильному шляху розвитку державної освітньої політики в системі вищої школи. Потрібні лише зусилля кожного для подальшого впровадження визначених пріоритетів. Державна має контролювати освітні процеси, які відбуваються в суспільстві, оскільки його розвиток, як безперервний процес який потребує постійних змін, стимулюватиме розвиток всіх інших сфер.

Література:

1. Домбровська С. Формування державної політики в сфері вищої освіти в умовах соціальних трансформацій / С. Домбровська // Новий колегіум. – 2009. – №4. – С. 29-32.
2. Андрущенко В. П., Савельєв В. Л. Освітня політика (огляд порядку денного) / В. П. Андрущенко. – К.: «МП Леся», 2010. – 368с.
3. Ефективність державного управління. Колективна монографія / [Ю.Бажал, О.Кілієвич, О.Мертенс та ін.]; за заг. ред. І.Розпутенка. – К.: Вид-во "К.І.С.", 2002. (особисто: розділи 3; 8. – 4,0 д.а.)
4. Болюбаш Я.Я. Організація навчального процесу у вищих закладах освіти: навч. посібник для слухачів закладів підвищення кваліфікації системи вищої освіти / Я. Я. Болюбаш. — К.: ВВП «КОМПАС», 1997.— 64с.
5. Красняков Є. Чинники впливу на процеси формування та здійснення державної політики в галузі освіти України / Є. Красняков // Журнал Верховної ради «Віче». – 2011. – №2. – С. 21-25.
6. Красняков Є. Формування державної політики в галузі освіти України на загальнодержавному рівні / Є. В. Красняков // Вісник державної служби України. – 2010. - №3, - С. 19-24.
7. Кремень Г. В. Освіта і наука в Україні – інноваційні аспекти. Стратегія. Реалізація. Результати./ Г. В. Кремень. – К.: Грамота. – 2005. – 447 с. – Бібліогр.: с. 431–444 (196 назв).
8. Ніколаєнко С. План антикризових заходів щодо порятунку освіти і науки в Україні / С. Ніколаєнко. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://nickolaenko.info/readarticle.php?article_id=92
9. Державне управління: навч. посіб. / [А.Ф. Мельник, О.Ю. Оболенський, А.Ю. Васіна, Л.Ю. Гордієнко]; за ред. А.Ф. Мельник. — К.: Знання-Прес, 2003. — 343 с.
10. Закон України «Про вищу освіту» 17 січня 2002 року №2984-III // Офіційний сайт Верховної Ради України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/2984-14>
11. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на 2012-2021 роки – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nmu.edu.ua/legis2.php>

12. Постанова Про Державну національну програму "Освіта" ("Україна ХХІ століття") від 3 листопада 1993 р. N896 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.vasromanter.narod.ru/dokumentu/npa/osvita_ukraina_xxi_st.html

Ткач Н. А. Государственная политика Украины в системе высшего образования

Проанализирована государственная образовательная политика высшей школы в соответствии с современными требованиями общества. Особое место отводится качеству высшего образования и ее недостаткам. Рассмотрены факторы, влияющие на качество высшего образования.

Ключевые слова: образование, высшая школа, государственная образовательная политика, общественное развитие.

Tkach N. The Statepolicy ofUkraine in higher education

Analyzed public education policy higher education in accordance with the current requirements of society. Special emphasis on the quality of higher education and its nedostatkam. The factors affect the quality of higher education.

Key words: education, high school, state education policy, social development.